

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz),

a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos, e. titkárhoz)
czimzandók.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Mina János**,
Szabó Samu, **Szentgyörgyi József**.

A cséplésről.

A gazdasági munkák közül a cséplés mindenestre elsőrangú helyet érdemel és ha ma egy helységhez közelitünk messziről halljuk a cséphadaró ütemszerű zaját, melyet azonban már nálunk is háttérbe kezd szorítani az ujjor egyik legfontosabb vívmánya: a cséplőgép! Régebben csak a legszükségesebb vetni valót csépeltek el ilyen időtájban, a többi szalmás gabona elverését télire halasztották, midőn mezőn és általában szabadban már munka nem került és a ház népének a cséplés kívánatos foglalatosságot nyújtott! Sajnos, hogy ez most másként van, a legtöbb gazda nem várhatja be a telet, midőn olcsó munkát végezhetne reáérő időben, hanem nagy költséggel és más sürgős teendőknek elhanyagolásával kénytelen az alig learatott gabonát lehetőleg gyorsan elcsépelteni s pénzzé tenni. Ez is az időknék és fájdalom szomorú jele, mely mutatja, mennyire reá van a gazda a pénzre szorulva és hányszor kénytelen azt nagy áron is megszerezni. Mert a mily okszerűtlen eljárás volna, a gabonát tulságosan hosszú ideig kicsépletlenül, értékesítellenül heverni hagyni, a midőn egy a beszáradás, mint a növekedő kamat által veszteséget is szenvedünk, épen oly sajnós, ha a gazda kényszerülve van oly időben csépelni, midőn azért drágábbért kell fizetnie vagy sürgősebb teendőket elmulasztani, miglen télen háznépének épen nem, vagy alig tud hasznos foglalkozást adni.

Bármely időben történjék azonban a cséplés, bármely módon, hadaróval vagy géppel: a legfontosabb mozzanat mindig az leend, hogy a szem teljesen és sértetlenül veressék ki a szalmából. Helyesen beállított jó cséplőgép a cséplés tisztaságát illetőleg a hadaró munkáján tulesz; a kézi cséplés alkalmazásánál sok függ a munkásoktól és a felügyelettől, cseléd és napszamos ugyanegy időben kevesebbet ver el, de többnyire tisztábban csépel, mint a szakmányos, ki csakis a munkának lehetőleg gyors elvégzésére törekszik. Sok gazda a tiszta cséplés becsét alig veszi számba és elég helytelenül avval vigasztalódik, hogy hiszen a szalmában maradt szem a marhájának esik javára, mely a szalmát elfogyasztja. Ez azonban nem, vagy csak alig áll, mert a szem legnagyobb része a szalma ide oda hurczolásánál hull el, vagy veréb és egyéb madár (igaz, néha a baromfi is) szedi fel és az a csekélység a mi végre a marha elé kerül, nagyon sokszor nem illő helyre jut. A ki állatait szemes eledellel akarja tartani, a mi némely esetben nagyon előnyös, sőt elkerülhetetlenül szükséges is, az helyesebben cselekszik, ha azt mérték és súly szerint pontosan meghatározott adagokban nyújtja, mintha a szalmában visszamaradt szemekben bizik. Hogy mennyire mehet a szalmában maradt szemek mennyisége, azt még alig számította ki valaki pontosan, mi csak például akarjuk idézni, hogy egy jó rozskalászbán átlag 50 szem található. Ha már

most minden kalászban csak két szem marad benn a cséplés után, ez az összes szem-hozamnak 25-öd részét teszi, vagyis egy hold termését csak 12 $\frac{1}{2}$ hectoliterrel (40 vékával) véve fel, lesz a holdankénti veszteség $\frac{1}{2}$ hectoliter, mely a legújabb kolozsvári piaczi ár szerint 2 frt értékkel bír!

A cséplés tisztaságára különben a gabona állapota és az időjárás is befolyást gyakorol. Éretlenül aratott, egyenetlenül érett és nedves gabona nehezebben csépelhető, mint a kellően és egyenletesen megérett. Nedves időjárással bajosabb tisztán csépelni, mint száraz levegőn. Ezt főleg oly szemek és magvaknál lehet észlelni, melyek különben is nehezen csépelhetők, p. o. heremagnál, melynek cséplését legszivesebben téli nagy hidegben vagy száraz melegben végezzük.

A cséplés tisztaságán kívül még azt is megkivánjuk, hogy a szem meg ne sérüljön, a mi ugy a hadaró, mint a gépek alkalmazásánál előfordulhat. Eltekintve azon ritkán előforduló esettől, hogy a hadaró a még puha szemet, zuzza össze, ezen sérülést a hadaró ügyetlen alkalmazása, a gabona helytelen ágyalása vagy a talaj keménysége okozhatja, miglen cséplőgépeknél a szűk állás idézi azt elő. A szem sérülését külsőleg nem mindig lehet észrevenni, néha jelentéktelen repedés az, mely mind a mellett nagyon hátrányossá válhatik, mert a csirát takaratlanul és a káros befolyásokkal szemben védtelenül hagyja. Főleg a gőzgéppel cséplelt gabonánál észlelték, hogy annak csirképesége tetemes csökkenést szenvedett, a mi legnagyobb mérvben oly gabonánál mutatkozik, mely az üszög távoltartása céljából gáliczkő oldatba volt áztatva. Ebbeli kísérletek kimutatták, hogy a gőzgéppel cséplelt és gáliczkőoldattal áztatott szemek közül egyes esetekben csak 38—78 százalék maradt csirképes, míg ugyanazon buza kézzel csépelve és hasonló módon áztatva, 96—98 százalék csirképes magot szolgáltatott.

Gőzcséplőgépet használó gazdatársaink tehát helyesen fognak tenni, ha a nyert magot, szükség esetén megelőző áztatás (bepáczolás) után csirázta-tási próba alá vetik. Mindenesetre legbiztosabb eljárás lesz az, ha a szükségeltető vetőmagot kézzel csépletik!

A cséplőgépeknek gyakran még azt is sze-

mükre vetik, hogy a szalmát nagyon is összekuszálják és összenyomják, ez azonban csak akkor nevezhető érezhető hátránynak, ha a szalmát zsupra, szalmakötélre, vagy házfedésre akarjuk használni, miglen a szalmának takarmányul, vagy alomul való felhasználását legkevésbé sem gátolja.

De a cséplés magában véve nem elég, a ki-cséplelt szemet azonnal meg kell tisztogatni s minden idegen elemet szalmát, polyvát vagy gazmagot eltávolítani. Bármely célra fordítsuk is a gabonát, akár vetésre, háztartásunkbani elfogyasztásra, vagy eladásra készül az, annak gondos és alapos tisztogatása mindig a legjobban fizeti ki magát! Főleg a különféle gazmagvak kiválasztására kell nagy gondot fordítanunk, mert ezek eladásnál a vásárra szánt portékának értékét csökkentik, a háztartásra szánt lisztnek minőségét rontják és ha a vetőmaggal a mezőre kerülnek, a folyton gyarapodó elgázosodásnak szülő okául szolgálnak. A kiválasztott gazmagvakat azonban sem a marhának ne adjuk, sem az emésztőre ne hányjuk, mert nem ritkán mérges, vagy legalább veszélyes magvak fordulnak közöttük elő, mint p. o. a konkoly és több efféle. A trágyával pedig a magvak ismét a mezőre kerülnek és ott elszaporodnak. Legcélszerűbb ezen gazféléket a vegytrágya (komposzt) közé keverni, de ezt is megérése után nem szántóföldön, hanem réten alkalmazni.

A mi a gabona osztályozását illeti, főszabályul álljon, hogy a legjobb és legszebb mag vetésre, a második osztály piacra és háztartásra, a könnyebb u. n. aljas gabona pedig etetésre kerüljön.

A gazda gondja és figyelme a cséplésnél, tisztogatásnál és osztályozásnál mindig dúsan térül meg a sok, jó és értékes gabona előállítására által.

Az ideai fagy következményei a szőlőkben.

II.

Az ideai fagy mérvére nézve minő tényezők folytak be s mit lehetett ezen nagyrészt állandó befolyás következtében észlelni, azt erdélyi gazd. egyletünk igazgató választmányának felszólítására szőlészeti vándor tanár Fekete Pál a következőkben adja elő:

„Több tényezőkhöz lévén a fagy által okozott károk közvetítői, mindazáltal öt nevezetesebb tételt vagyok bátor kiemelni.

1. A hely vagy dülő fekvése kelet-, dél- és nyugotnak; 2. A talaj minősége, agyagos vagy homokos; 3. A hely vagy fekvés magassága; 4. A művelési munkálatok jó vagy rossz kivitele; 5. A szőlőfaj erőssége mily befolyással bír.

1. A hely fekvését illetőleg, úgy látszik, mindentűt a keleti fekvések hajlásai lettek csaknem kivételesen megkímélve, p. o. Kolozsvártt, hol lehet mondani, leginkább elfagytak a szőlők, a „Kómál“ mégis valamennyire tartotta magát és meg lett némileg kímélve, így az ország különböző részeiben, Alsó-Gáldon B. Kemény László szőlőjében még egy kapcsot sem bántott a hideg teljes keleti fekvésben, Bágyonban, Kercsedon mind a keleti hajlású szőlők maradtak meg; így Felvincz, Földvár, Kocsárd mind jobban megmaradtak, a Küküllő mellett Haranglábban a Pojás teljesen megmaradt keleti fekvéssel, valamint több ily fekvésűek. Oka onnan lenne megmagyarázható, minthogy Erdélynek rendes körülmények között többnyire a nyugoti tenger szolgáltatja délnyugoti széllel az esőt, a nyugoti esőknek hátat fordító keleti fekvésű helyek kevésbé lettek megázva, következésképp kevesebb kigőzölgés levén, így kevésbé is fagytak el, mert mentől vízesebb a fa és levél (szóval mentől jobban van saturálva vízzel és megázva), annál inkább áll elő a sejtszövetek fagy általi megrepedése. Innen van a déli fekvésű medenczékben a nagyobb fagy, hol az eső és víz, mintegy teknyőben egybegyűlve nagyobb mérvű kigőzölgést idézett elő és így nagyobb fagyot is.

Ebből magyarázható a helyek vagy dülők meredek vagy lankás részein bebizonyult kisebb vagy nagyobb mérvű fagy; mert mentől meredekebb volt valamely hely, annál kevésbé, mentől lankásabb — plane alj — annál inkább ki volt téve a víz általi elázásnak s annál inkább meg is fagyott.

2. A földtalajra nézve, azt hiszem, senki sem fogja kétség alá vonni, hogy az agyagtalaj jobban és tovább tartja a vizet, mint a homokos, mely azonnal magán át ereszti, könnyen és hamarabb is kiszárad; így a homokosabb talaju szőlők kevésbé is fagytak el, a mi Dicső-Szt.-Mártonban egy fél hold szőlőnél volt látható. Az élen sárga homokos földben megmaradt egy kis pázsma szőlő s ugyanott mellette gödörben, szilaj agyagtalajban teljesen le volt forrázva s a mint a kigőzölgést a légáramlat egyenesen nyomta, mintha vonalzóval volna elválasztva — fagyott el egymás mellett az egyik gödörben és vízes agyagtalajban, mert a talaj nagyon meg volt ázva; ellenben az élen a homokos talajban a víz részint teljesen

lefolyt, részint földbe hatott és így a szőlő épen maradt, a mi ma is észlelhető, az egyik felén a termés megvan, a másik felén semmi.

3. A dülők vagy hegyek alantabb vagy magasabb fekvése határozott.

A magasabb fekvésűek mind megmaradtak, az alsóbbak teljesen megsemmisültek a fagy által.

4. A művelési munkálatok. Mentől jobban meg volt valamely szőlő kapálva és takarítva, annál nagyobb levén a kigőzölgés s a légáramlat által jobban találva, annál nagyobb kárt okozott a fagy; lehetett látni olyan szőlőt, mely egyszer sem volt kikapálva s a mellette levő tiszta mivelt szőlőn túltett, a megmiveltlen ugyanis egymás mellett nagyon kevés termés volt látható, míg a miveltlen teljes terméssel mutatkozott még július 16-án a nagy gyomban. Mindez onnan magyarázható, hogy a mivelt föld kapálás által fel levén puhítva s levegőbeli élenyítő elemekkel telten sokkal nagyobb mérvben volt elkészítve a kigőzölgésre s mentől nagyobb volt a kigőzölgés, a reá tóduló hideg légáramlat annál nagyobb fagyot idézett elő a sejtszövetekben, annyival is inkább, mert május 22-én a nedvkerítés a legnagyobb fokon állott. Így történt az, hogy némely szőlőtő a fagy következtében ki is száradt, mint ezt észlelni lehetett Kolozsvártt, a Szent-Györgyhegy némely részein, hol a karika teljesen el volt száradva.

5. Mi a fajokat illeti, erre nézve egy faj szőlő volt, mely különös figyelmet érdemel a hideg vagy fagy kiállítását illetőleg és ez a som vagy furmint, mely a küküllői borvidéken Bajomban egy egész hegyben teljesen megmaradt gyönyörű szép terméssel fejlődve, míg a többi fajok nagyon szenvedtek, alig kevés termést hagyva meg a fagy után; így van ez a Somszőlővel az Aranyos mentén Gerend, Hadrév, Magyar-Lóna s más helységekben; mindentűt a somnak fája, fürtje teljesen fejlődik, míg a másik mellette szenvedett a fagy után.

Feltűnt még az is, hogy egy-egy tő a többi közt megmaradt, minek úgy kell lenni, hogy az erősebb gyökereit táplálóbb földrétegbe juttatva, korábban kezdett tavasszal is fejlődni, következésképpen levélzete erősebb és érettebb volt és könnyebben szállt szembe a hideggel különösen mellette levő szőlőktől is jobban lévén védve.

Történik az gyümölcsfa-iskolánál is, hogy ugyanegy rendben, egy föld- és talajban 40—50 oltovány között három erősebb, fejlettebb lesz, következésképp minden nyomort könnyebben kiállt; míg a gyenge bármily csapástól is silylődvé elmarad.

T A R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1876. július 3-án.

114. A július hó 1-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyve, — észrevétel nélkül hitelesített.

115. Borbély Károlina a nékie még járó 233 frt 32 kr.

kamathátralétet kifizettetni kéri, — a mondott összeg kifizetésre utalványoztatik.

116. Titkár jelenti, hogy rövid uton vett értesítése szerint egyleti tagtárs és pókafalvi lakos Miksa Dániel elhalálozott,

— sajnos tudomásul szolgálván, a szokásos intézkedések megtétele végett egyleti pénztárnok urhoz tétetik át.

117. A szegedi országos kiállítás végrehajtó bizottsága az erdélyi gazdák vándorgyűlését Szegedre hívja meg, — e meghívást sürgősségénél fogva az elnökség előlegesen elintézővén, jelenti, hogy a hazafiás készségért őszinte köszönetet mondott, de a meghívást a vándorgyűlési alapszabály értelmében el nem fogadhatta, azonban azon indítványt tette, hogy kéressék fel az országos magyar gazdasági egylet, miszerint a szegedi kiállítás tartama alatt egy országos gazdasági congressust összehívni sziveskedjék. Az elnökség eljárása igazgató választmány által utólagosan helybenhagyatik.

118. Ministerium ad 12015 szám tudatja, hogy az országot sújtó legutóbbi káros fagyok következményeinek vizsgálata alkalmával feltűnt, hogy a szőlősökben ugyanazon táblán, ugyanazon fekvés és egyéb hasonló viszonyok mellett egyes tőkék, sőt gyakran sorok sértetlenül maradtak, de különös feltűnést okozott azon kivételesen előfordult eset, hogy a teljesen tönkre tett táblák között egyes gazdák táblái egészen megkíméltnak mutatkoznak. E jelenség okát eltekintve az egyes tőkék, sorok vagy tábláknak a természettől, vagy épületek, faültetések által okozott védettebb helyzetétől — vagy a fajnak a hideg iránti nagyobb ellentálló képességében, vagy a különleges művelési módban kell keresni, mindenesetre eléggé fontos a szőlőtermelésre nézve, hogy a felöltő körülmény beható és szakszerű vizsgálat alá vétessék. Ministerium ennél fogva felhívja az egyletet, hogy az előadottak vizsgálatára kebeléből szakértő bizottságot választván, a nyert eredmény és megállapodásról ministeriumot annak idején tudósítsa, — a magas átirat ellátás végett egyrészt a kertészeti szakosztályhoz tétetik át, másrészt az „Erdélyi gazda“ hasábjain közölni fog, a beérkező válaszok és vélemények pedig a nmlgu ministeriumhoz annak idején fel fognak terjesztetni.

119. A csehországi Landeskulturrath 1761 sz. a. 1875 évi működéséről szóló jelentését küldi meg, — köszönettel könyvtárra helyeztetik.

120. Erdélyi muzeumegylet 57. sz. a. tudatja, miszerint beleegyeznek abba, hogy egyletünk a 65000 frtnyi urbéri papirkölcsönt még június hó folyamán lefizethesse, — egyleti titkár jelenti, hogy a papirkölcsön befizetése a mondott időben meg is történt, a szerződés mint egyszersmint nyugta és a nmlgu gróf Mikó Imre ur által kiállított záloglekötési nyilatkozat egyletünknek, illetőleg a gróf urnak visszaszolgáltatott, a július hó 1-én esedékes kamatnak kifizetésével az egész kölcsönügylet megszűntnek tekinthető, mely jelentést választmány helyeslő tudomásul veszi.

121. A steier gazdasági egylet titkára, ki egyletünket saját egyletének közgyűlésén képviselte, rövid jelentés mellett több közgyűlési nyomtatványt küld, — köszönettel tudomásul szolgál.

122. A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézet igazgatósága és tanári kara a Bors-féle alapítvánnyal jutalmazandó növendékeket a következő sorrendben ajánlja: Nagy Elek,

Pethő György, Csécs Sándor, Kuzmich Miksa és Voith Manó, — választmány a kellően indokolt kijelélést tárgyalván, a 2000 frt urbéri kötvénynek kamatait ez alkalommal Nagy Elek harmadéves növendéknek határozta kiadni és a kézbesítésre tagtárs Szabó József urat felkérni.

123. A pesti áru- és értéktőzsde gabonavásári bizottsága egyletünket a Budapesten f. évi augusztus hó 7-én tartandó III. nemzetközi gabona és magvásárra hívja meg, — tudomásul szolgálván, a lapban közöltetett.

124. Titkár jelenti, hogy a köztelki tavaszi eladás befejeztetvén, bejött csemetékért, oltógalyakért és szőlővesszőkért összesen 790 frt 31 kr., kertész százaléka tett 89 frt 15 kr, maradt tisztán 701 frt 16 kr, mely a pénztárba beszolgáltattott — tudomásul szolgál.

125. Ügyvéd Dr. Melas Henrik 170. sz. átiratunkra válaszólag kijelenti, hogy ő a nagy-buni örökösödési ügyben legjobb tehetsége szerint lelkiismeretesen járt el és a mindkét részről kivivott előnyökkel szemben alig hiszi, hogy néhány heti kamatkülönbözet ez érdemben komolyan szóba jöhetne,

126. evvel kapcsolatosan olvastatik egyleti ügyvéd Tompa Károly véleménye, mely szerint Dr. Melast okvetetlenül mulasztás terheli s ennél fogva javasolja, hogy tőle a május 1-étől június 1-éig terjedő kamat megtérítése követeltessék, ellenesetben pedig az ügy vizsgálattétel végett a nagy-szebeni ügyvédi kamarának bejelentessék, — választmány egyleti ügyvéd véleményét egyhangulag magáévá tévén, annak értelmében fog eljárni.

127. Titkár jelenti, hogy a szőlészeti pályakérdésre, Medium tenuere beati jeligével egy munka a kitűzött határidőre beérkezett és annak megbíráltatása iránt intézkedést kér — bíráló bizottságnak Paget János, egyszersmind elnök; Zeyk József és Dr. Wolff Gyula kéretnek fel.

128. Kolozsmonostori igazgatóság a nyári félévi vizsgákra hívja meg egyletünket. — egyleti képviselőkül Szabó József és Szentgyörgyi József tagtársak kéretnek fel.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Rendkívüli választmányülés 1876 július hó 9-én.

129. Titkár előadja, hogy a f. évi szeptember 1—7-éig Budapesten tartandó IX nemzetközi statistikai kongresszus előkészítő bizottságának elnöke: Bárány Simonyi földművelési miniszter ur ő nmlga erdélyi gazdasági egyletünket is felhívta hogy említett kongresszuson egy választott képviselő által részt vegyen és az illetőnek nevét vele július hó 10-éig tudassa — választmány a megfizetendő meghívást őszinte köszönettel fogadván, egyleti képviselőül Gamauf Vilmos titkárt választja meg, miről a nmlgu elnök-miniszter ur azonnal tudósított.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Az orsz. magyar kertipar egyesület első alakító vándorgyűlése Pápán szeptember 23.

Közgazdászati és kulturai állapotaink mindinkább szószólói lettek annak, hogy társadalmi életünk háztartásában eddig érzékenyen nélkülözött szövetkezés „Az országos m. kertipar egyesület” czimén megalakuljon; e célból az egyesületi alapszabályok tervezete értelmében az alólikt alakító ideiglenes igazgatóság az első alakító vándorgyűlést folyó évi szeptember hó 23-ik napjára Pápa városába összehívja, következő berendezéssel.

Napi rend:

Szeptember 23-kán ismerkedési estély a Casino kertben.

Szeptember 24-kén reggel 9 órakor megnyitó nagygyűlés — és a kiállítás megnyitása, — délben közebéd, — délután népnep, — este táncestély.

Szeptember 25-, 26- és 27-kén szakosztályi ülések és kirándulások.

Szeptember 28-án zárgyűlés.

Közgyűlés tárgyai.

1. A nagygyűlés elnöke és titkárának megválasztása.
2. A közgyűlésnek osztályokra felosztása.
3. Az egyesület alapszabályainak vég megállapítása.
4. Az egyesületnek megállapított alapszabályai értelmében szervezése.
5. Az egyesület munkássága irányának kijelölése.
6. A szakosztályok által előkészített indítványok tárgyalása.
7. Jövő évi II. vándorgyűlés előkészítése.

Kiállítás.

A kiállítást a Pápai kertészeti egyesület rendezi a Pápai jótékony nőegylet hozzájárulásával: — óhajtható, hogy az ország minden vidékének nagytermelésre hivatott kertiparága képviselve legyen: gyümölcsben (a szőlőt és dinnyét is ideértve,) — konyha- és iparnövényekben, mindezek nyersen és feldolgozva (tehát borok, szörpök, izek, aszalványok stb.), — magvakban — és a kertipar minden érdekes tárgyaiban eszközeiben és anyagaiban; — melyek egyenesen Pápára a kiállítás rendezőségéhez küldetni — előleg azonban sept. 15-ig ugyanott bejelentetni kéretnek.

Az egyesület gyakorlati irányánál fogva — ismeretterjesztés céljából — az élvezhető kiállítványok közösen fognak megizleltetni és pedig: a borok a közebéd alatt — a háziipar termékei a táncestély alkalmával — a gyümölcsök alkalomszerű birálásokkor.

Kirándulások.

Kirándulások tervben vannak: Pusztá Gicz (br. Bézsán), Lovász Patona (gróf Somogyi), Vép (gróf Erdődi Sándor) nagyobb kertészeti telepeire, a somlyói szőlőhegyre és a közel kisebb kertekbe, míg a helybeli grófi várkert a magasabb kerti művészetet bemutatja. — Az egyesület ideiglenes igazgatósága — közösen a pápai kertészeti egyesület — és Pápa városa kiküldött rendezőségével gondoskodik arról, hogy ezen tervbe vett tanulságos kirándulások és egyéb épületes élvezet-

tek a közgyűlés napirendjével összhangzásba hozassanak, — mely berendezésről még elég idején fog az érdektelt közönség a szak- és napilapok útján értesíteni.

Az érdektelt közönség részvételére nézve.

A vándorgyűlésen résztvenni kívánó t. közönség — honfak és honfányok felkértek, hogy ebbeli szándékukat — illetőleg az egyesületbe való belépésüket — a felvételi 2 frt — és évi tagsági 3 frt, összesen 5 forint díj beküldésével az országos m. kertipar egyesület ideiglenes igazgatóságánál (Budapesten Frommer A. Herrman czég magkereskedésében) legkésőbb f. évi szeptember 15-ig bejelenteni sziveskedjenek, hogy a hazai vasuti gőzhajózási forgalmi vállalatoknál kilátásba tett mérsékelt utazási kedvezmény élvezhetésére szükséges igazolmányok még elég idejében megküldhetők legyenek és a megjelenők illő elszállásáról eleve intézkedni lehessen.

A kertészettel hazánkban is az értelmiség foglalkozik előszeretettel, azon értelmi közönség, mely magán munkásságában felismerni kénytelen ama nehézségeket, melyek a kertipar- és a jövedelmező kivitel feltételező nagytermelés kifejtésének — s az életkérdéssé vált befásításnak útját állják — és átérezni tudja, egy, minden tehetséget és tevékeny erőt felkaroló egyesület szükségét, hogy az utban álló akadályok közös erővel és egyesületi tekintéllyel legyőzessenek; midőn tehát ez iránybani testvéries első találkozásunkkal a munka küszöbére lépünk, erős bizalmat kell helyeznünk a közrészvételben, mely képes csak társadalmunk eme ujon szülött életrevaló csemetéjét keble melegével oda nevelni, hogy messze majdan kiterjesztett karjai hős árnyában közgazdászati és társadalmi állapotaink szebb életre viruljanak.

Kelt Budapesten, 1876. augusztus hó 4-ső napján.

Az egyesületi alakító ideigl. igazgatóság részéről:

Gr. Zichy Jenő,

elnök.

Frommer Béla,

pénztárnok.

Lukácsy Sándor,

igazgató.

(Frommer A. Herrman czég).

Könyvismertetés.

Szőlő és pincze. (Az okszerű szőlőmivelés és borkezelés kézikönyve. Irta dr. Nyári Ferencz. Selmeczbányán kiadó Joerges Ágoston 1876. n. 8. rétt, 154 lap, ára 1 frt 20 kr.)

Örömmel látjuk szaporodni a magyar szőlészeti és borászati munkák számát s készséggel jegyezzük ide pár szóban észrevételeinket. Mióta a szőlészeti és borászat is korunk előretörő árába besodortatott, nem mondhatjuk el, hogy szellemileg mi is nem tettünk volna valamit és meg nem közelítettük a borászat nagy mestereit, a francziákat; valóban úgy látszik teljesen átérteltük a dolog szellemét, csak a gyakorlat és kivitel hiányzik még, hogy mi is olyan nemeset és kifogástalant adhassunk át a világpiacnak, mint bárki más. Ennek elérésében első feltétel: oly utasításokkal látni el a magyar termelőt, me-

lyeket könnyen átértve észrevétlenül beleszokják az értelmes és helyes kezelésbe. Előttünk fekvő mű teljesen megfelel a kívánalomnak s ámbár valami új titkok birodalmába nem is vezet, de a meglevőt ügyes sorrendben, szakértelemmel és odaadó jóakarattal tárgyalja.

Bekezdésül rövid történelmét vázolja a szőlőnek; bévezet aztán a vegytani elnevezések és műveletek megismerésébe; előadja a borban és szőlőben előforduló elemek és összetett testek sajátosságait s mindezt oly népszerű s mégis correct tudományos nyelven, melyet valóban irigylünk.

A szőlőművelés fejezetében összevont és könnyen érthető képet nyújt a szőlőnövény bonczana és élettanáról; továbbá utasítást ad új szőlők telepítéséhez helyesen megválasztott irányban; ezt követik a szőlő különemű évi megmunkálásának leírásai, melyek némelyikére volna ugyan némi kis észrevételünk, azonban nem lévén sarkalatos fontosságuk, nem rójuk föl hibának annyival inkább, mert nem Erdély, hanem a királyhágóntuli Magyarország számára készülvén — meglehet, hogy az ottani körülmények között épen helyesek. — A könyvnek ezen részét bezárja a szőlők betegségeinek és elleneségeinek ismertetésével. — Most következik a 2-ik rész a borászat, tulajdonképen ezt tartjuk a munka első, vagyis kitűnő részének. Sorrendben le van itt írva, hogy mi minden és milyen szükséges a jó borkezeléshez. A pinczéről, hordóról, borkezelésről, borbetegségekről stb. már régen ismert tényeket közöl, de érdeme az: hogy a sokból csak is helyeset és célszerűt szemelve ki, főképen pedig azon — a mai tudomány állásához illő — előadás, mely benné mind végig fönmarad, szabja meg valódi becsét; el nem hallgathatjuk azonban, hogy a kellemes benyomást sok helyt feltűnően zavarja bizonyos Fromm Antal borászati ügynök gépeinek szükség feletti ajánlata.

A fönnebbieket után legmelegebben ajánljuk szőlészeink és borászaiknak a mű megszerzését s biztosítjuk a magyar gazdát, hogy könyvtárának díszé csak nyerni fog, ámbár a könyv tartalma szebb és jobb papírra lett volna érdemes.

W.

EGYVELEG.

* Az erdélyi pinczeegylet a szegedi országos kiállításra 36 féle bort küldött fel, Erdély nektárjainak legjavát. Az 1873 beli traminert, sauvignont, ugy szinte az 1874 beli sauvignont nem mint kiállítási tárgyat, hanem csak mint boranyagot a jury bírálataira küldi, miután azok teljes kifejlődésüket még el nem érték. A pinczeegylet borai a kiállítás helyszínén Pasteiner Gyula borcsarnokában lesznek kaphatók és így eltekintve a jury ítéletétől a „vox populi“nak is bő alkalma lesz nyilatkozni. Részünkről nem kételkedünk, hogy a levékeny egylet, mely Erdély borászati érdekében fáradszatóan áldoz és buzgólkodik, Szegeden is fényes sikerrel fog szerepelni.

* Az erdélyi gazdasági egylet véleményes javaslata az erdélyi lötenyésztes tárgyában, — mely a „Kelet“-ben láttott először napvilágot — német nyelven külön lonyomatban is megjelent Brassóban (Gött J. és fia H. nyomdája) s a „Kron-

städter Zeitung“ legutóbbi számához mellékelten küldi szét. Örvendünk, hogy legalább az anyagi, közgazdasági és műveltségi kérdések terrenumán találkozunk szász hazánkfiával s itt együtt munkálhatunk a közös haza felvirágoztatására. (K.)

— A „Victoria“ igazgatóságától a következő sorokat vettük: Tisztelt szerkesztő ur! A „Victoriáról“ utóbbi időben jóakarói nagy kedvteléssel minduntalan híresztelik, hogy ez vagy amaz nagyobbsz-rü égésnél ilyen s ilyen összegekkel van érdekelve, kárait nem bírja fizetni stb. Így legutóbb is egy német lap nyomán, melynek közleményét több magyar lap is átvette, bejárta az országot a hír, hogy a Barsmegyei Alsó-Pál helységben történt nagy égésnél a „Victoria“ rendkívüli mértékben van érdekelve, többek közt 45 nála biztosított ház égett el s 70,000 frt. kára van stb. Az ilyen hírek terjesztésének tendenciájához ezuttal nem szólva, csak megbízhatóságuk iránt tájékozandó az érdeklődőket, kérjük a szerkesztő urat tudomásul venni, hogy Alsó-Pál helységben összes kárunk nem megy 4500 frtra, mely összegből 3000 frtot még a kárbecsülés megajtése előtt nyomban a tűz után, a többit pedig a kár megállapítása befejeztével azonnal kifizettük. Ugyancsak jó barátaink terjeszték a hirt s nem győzik commentárral hozzá, hogy sem kolozsvári, sem m.-vásárhelyi kárunkat maig sem rendeztük. Mindkét nagy mérvü károsodásunkra nézt kezeink közt vannak az elismerő nyilatkozatok hónapok óta s bárki által irodánkban megtekinthetők. Ha nem közöltük a lapokban, azért van, mert ugy vélekedünk, hogy kárt fizetni kötelesség, nem a jándék. Ugyanezen eset van a csekélyebbeket mellözve, K.-Fehérvárt, S.-Szt.-György, Kis-Csür és legutóbb Szamosujvárt történt nagyobbsz-rü kárainkkal, melyek mindegyikét a becslés befejezte után haladéktalanul kiutalványoztuk és kifizettük. Hogy ezen tények daczára találkoznak lapok és egyének, melyek és kik a „Victoria“ lerántásában leltek örömeiket s öntudatosan vagy nem, gátot igyekeznek vetni egy hazai intézet virágzása elé és egyengetni útját az idegennek, ez szomoruan jellemzi azon nehézségeket, melyekkel nálunk épen a hazai vállalatoknak küzdeni kell. A „Victoria“ biztosító társaság igazgatósága Kolozsvárt.

* A „Székely mívelődési és közgazdasági egyesület“ 1. évi közgyűlése augusztus 30-án Sepső-Szent-Györgyön fog megtartatni a következő program szerint: 1. Elnöki megnyitó-beszéd. 2. Titkári jelentés az egylet eddigi működéséről. 3. Pénztárnoki és számvizsgáló bizottsági jelentés a pénztár állapotáról. 4. Öt választmányi tag kisorsolása s újak választása. 5. Számvizsgáló bizottság választása. 6. Alkalmi költemény Szász Károlytól. 7. Felolvasás a lentermelés- s kikészítés módjáról s fontosságáról a székely népre nézve. Jágócsi Péterffy Józseftől. 8. Felolvasás a székelyföldi erdők állapotáról s kezeléséről. Bedő Albert kir. főerdőmestertől. 9. Felolvasás Háromszék jelenlegi társadalmi viszonyairól. Révay Lajostól. 10. Választmányi indítványok: a) egy székelyföldi közgazdasági leírás készítése iránt; b) a sepső-szent-györgyi lenkésztő intézet segélyezése iránt; c) Udvarhely s ha lehet Csíkszékéből egy-egy ifjunak a műfamszészben való kiképztetése és d) Maros-Aranyosszékről egy ifjunak a szőlőszet a gyümölcsze-

nyésztésben való kiképeztetése iránt. 11. Kirándulás a hosszualusi felső népiskolában levő fametsző-tanműhely megismerésére. **Jegyzés:** az egyesület részvényes tagjai részére egyenként meghívók fognak küldetni, melyekben egyszersmind azon vasuti vonalok is kijelölve lesznek, melyeken az egyesület felkért vasutársulatok kilátásba helyezett engedélye alapján az egyesület tagjai a közgyűlés helyére menet és onnan visszajövetelre bizonyos százaléki elevedésben részesülhetnek.

* Az erdészeti államvizsgák a f. évben október hó 30-án s a következő napokon még az eddigi módokat szerint az alább megnevezett helyeken fognak megtartatni. A felsőbb erdészeti államvizsga Budapesten az országos gazd. egyesület köztelkén, az alárendelt erdészeti személyzet vizsgája pedig Pozsonyban, Kaposvárt, Kassán, Temesvárt és Kolozsvárt. Felhívotnak tehát mindazok, kik az önálló felsőbb erdészeti szolgálatra képesítő felsőbb rendű erdészeti államvizsgát letenni szándékoznak, hogy eredeti bizonyítványaikkal felszerelt folyamódványaikat s az államvizsga letétele előtt megkivántató, s egy erdészeti kérdéssről szóló írásbeli értekezéseiket legfeljebb f. évi október 1-ig, a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz terjesszék fel, azok pedig, kik az alsóbb rendű erdészeti vizsgát letenni óhajtják, folyamódványaikkal egyenesen az ezen vizsgák székhelyein működő főispánokhoz forduljanak.

* A földmívelésügyi budget 1877-re következő számokat tartalmaz. Gazdasági kiállításokra és díjazásokra 1 millió forint, a gazdasági egyesületek tevékenységének támogatására 500,000 forint, gazdasági kísérletekre 250,000 forint. De ne ijedjen meg Zsedényi képviselő ur s ne örüljön a magyar gazdaközönség ezen összegek hallatára! Nem a magyarországi, hanem a francia földmívelésügyi ministerium 1877-iki budgetje tartalmazza ezen tételeket s azokon felül még majdnem 1 1/2 milliót gazdasági szakoktatásra. Nálunk a gazdasági szakoktatáson kívül az összes fent nevezett célokra 50,000 forintot szavazott meg az országgyűlés s talán a jövő évben is e neveltséges összegben marad meg? (F. É.)

* Az alma és körte rozsdafoltjairól. Az alma sima héján gyakran érdes, parafa minőségű kerek pecsétek láthatók, melyeket rozsdavagy ragya-foltoknak hívnak. Sorauer P. ezen foltokat behatóan megvizsgálta és mivoltukról a következő felvilágosítást adja. Ezek a ragyák a felbőr megferdült helyeinek hámsejteiben előző fusicladium dendriticum Wallr. gomba, teljes kifejlődése alkalmával, a sejtek felső falát és a hámbártyát (cuticula) áttöri, ezek foszlányai kigömbülnek, a gomba a gyümölcs felszínére kerül s ekkor idézi elő azon érdes, parafaszerű kerek foltokat, s ekkor vesz magára oly sajátos parafaszint. Ezután a szabadon kiálló, rövid gombaszálakról egyes conidiumok (a gomba szaporodására szolgáló testecskék) válnak le, melyeknek alakjuk a körte és ékalak közt változik. Egyidejűleg a ragya a szomszédos hámsejtek megtámadása folytán nagyobbodik és pedig annál gyorsabban, mentől nedvesebb az időjárás. Ezen folt alatt is, épen úgy, mint más sebzéseknél, a gyümölcs húsát védő parafaréteg fejlődik a külső sejtekben. Későn érő fajtáknál előfordul, hogy midőn jó eső áll be, s ez által a gyümölcs hirtelen növése előmozdittatik, gyümölcs húsá oly erősen kiterjed, hogy az egész rozsdafolt, melynek nyulékonyasága különben is csekély, feketés-barna pikhely alakjában pattog le. A gomba csírmagvaitól elvált conidiumok

nedves levegőben már 12—48 óra alatt csíráznak és csíratömlőjük csakhamar sejtekre oszlik. E csíratömlő, Sorauer szerint a hámbártyán keresztül a hámsejtekbe képes hatolni; de valószínű, hogy ez a gyümölcsnek csak korai fejlődési állapotában történhetik. Hasonló foltok, csakhogy gyakran még nagyobb terjedelműek, a körteken is előfordulnak. Ezeket is egy fusicladium pirinum képezi; de csak néhány körte fajtán találhatók. Rozsdafoltok a gyümölcsön kívül a körte levelein és egy éves galyain is előfordulnak, s ez által okoztatik a hajtások hegyeinek elhalása és a rügyek elszáradása. A fa eme betegségét Sorauer a külső jelenség után, körtefa-kosznak nevezte el, s különösen a Grumbkow körte fiatal ágain látta kifejlődni. A rozsdafoltok a gyümölcsnek nemcsak külső szépségét hanem az ízét is jelentékeny csökkentik. A megragyásodott oldalon a gyümölcs keményebb és kásásabb marad. Minden gyümölcs ragya közt legkárosabb a körte ragya; mert a nagy ragyafoltok alatt a gyümölcs húsá megkövesedik és gyakran élvezhetlenné válik. A fenntebb leírt ragya Magyarországon is gyakran előfordul, s mivel rendszeren nedves időben szokott jelentkezni, a nép abban a véleményben áll, hogy azon eső által hozatik létre, melynek esése alkalmával a nap is süt. Ilyenkor nem is mondják soha, hogy eső esik, hanem ragya esik. (Közlem.)

— Egy orosz borkereskedő jelent meg az aug. 8-ki budapesti köztelki borvásáron s igen érdekes adatokat közölt az oroszországi borkereskedésről. Mint ő mondja, a magyarországi borokból csak két faj ismeretes, t. i. a tokaji és szegszárdi, s igen ritka helyen a budai veres is. Ő e három borból mustrát is hozott magával összehasonlítás végett. Midőn ő itt megkóstolta a borokat, igen meg volt lepve a borok jósága és olesósága által. Az előmutatott bor, mely Oroszországban tokaji név alatt ismeretes, s melynek ára 5—10 rubel itezés palackban, valószínűleg mesterségesen készített bor, melynek színe igen sávos, az íze igen kellemellen édeses. A piros szegszárdi szintén mesterségesen készített bor, melynek ára egy rubel s 50 kopek. Állítása szerint magyar borok csak Orosz-Lengyelországban találhatók, s valamennyi bor, mely Oroszországban mint magyarországi bor eladatik, lengyelországi. Az általa előmutatott egyéb vörös borok, melyek Dél-Oroszországból származnak, s melyeknek ára 1—1 1/2 rubel, a közönséges dalmátiai borhoz hasonlítanak.

* Piaczi árainkat illetőleg megjegyezzük, hogy Naszód, Székely-Udvarhely és Torda újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk; a dévai gabonaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(22)

(1—3)

Őszi vetéshez

szükségelt gazdasági- és kerti veteményeket, virág magvakat és valódi Harlemi virághagymát, vetőburgonyát, ugymint élőfákat, szőlőtöveket és spárga gyökereket

a legjobb minőségben, szállit az első magy. kertész-gazdászati ügynökség, magkereskedés Budapesten, V. Józseftér 12. szám.

Tauffer Ferencz

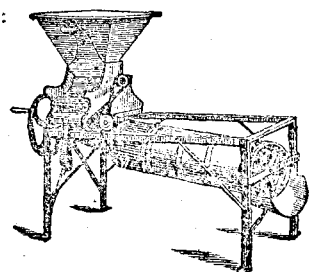
Kolozsvártt.

Ajánlja a már ösmeretes Mayer-féle amerikai szegszerkezetű vért vasból készült cséplő-gépjeit, kézi- és lóerőre új javítással, Mayer Trieurs konkoly választó és különböző szelelő rostáit kedvező fizetési feltételek mellett.

(3)

(33—52)

Az eredeti Mayer-féle TRIEURÖK

(20)

(3—4)

konkoly és búkkönytől
vagy kívánatra egyszerre

konkoly, búkköny és zabtól is tökéletesen megtisztítják
a búzát vagy rozstot.

Jó tál l á s

a legtisztább búzáért. hulladék egy jó búza szem nélkül, legnagyobb munkaképesség, legolcsóbb árak

készpénzben vagy időre

GROSSMANN J.-nél

Budapest, vácsi körút 34 szám

Lóerőjű cséplőgépek, „Aspirations tarares“ gabonatisztító gépek, feeskendők és szivattyúk raktára

P i a c z i á r a k.

A h é t i v á s á r		Egy hectoliter (=1.62 bécsi mérő)						100 kilogramm (=178.55 bécsi font)		1 köbméter (=0.14 bécsi kőböl)	1 kilogramm (=1.78 bécsi font)
h e y e	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
á r a k r a j e z á r o k b a n											
Beszterce	aug. 15.	560	380	380	—	300	330	260	120	320	28
Brassó	aug. 11.	750	560	414	386	310	398	—	—	—	36
Csik-Szereda	aug. 9.	950	775	600	450	250	520	400	180	125	32
Déás	aug. 15.	640	540	320	—	220	300	520	155	450	32
Déva	aug. 12.	880	730	650	610	1000	500	460	150	136	32
Erzsébetváros	aug. 12.	550	800	300	—	300	320	220	150	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	aug. 12.	800	550	425	425	270	425	225	70	—	32
Fogarás	aug. 11.	700	460	380	—	320	440	280	140	300	36
K.-Fehérvár	aug. 12.	760	550	476	—	—	390	400	180	300	36
Kolozsvár	august. 17.	640	480	400	255	225	350	200	130	360	40
M.-Vásárhely	aug. 10.	540	330	350	—	240	300	230	40	325	34
Naszód	máj. 9.	540	500	550	330	260	360	210	110	125	30
Nagy-Enyed	aug. 10.	750	600	450	—	300	350	200	40	444	36
N.-Széchenyi	aug. 15.	700	580	390	—	270	420	240	—	300	36
S.-Sz.-György	aug. 14.	760	620	400	500	220	450	200	60	160	36
Szamosújvár	aug. 14.	819	535	430	—	310	330	300	75	400	30
Sz.-Régen	jul. 10.	560	390	370	250	215	340	250	80	220	36
Sz.-Udvarhely	august. 1.	780	540	520	—	360	433	200	100	300	36
Torda	junius.	780	540	450	—	—	300	—	100	1100	36
V.-Hunyad	aug. 5.	780	570	465	—	—	520	200	100	600	36

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	széri hirdeteskör											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1 ¹⁶ / ₁₆ lap	1.	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
3 ¹⁶ / ₁₆ „	3	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4 ¹⁶ / ₁₆ „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2 ¹⁶ / ₁₆ „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1 ¹⁶ / ₁₆ „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Azonkívül 30 kr. helyegdíj annyiszor, a hanyiszor a hirdetés megjelenik.

T A R T A L O M :

A cséplésről. — Az ideai fagy következményei a szőlőkben. — Társalgó. — Választmányi ülés 1876. július 3-án. — Rendkívüli választmányi ülés 1876 július hó 9-én. — Az orsz. magy. kertipar egyes. első alakító vándgy. Pápa sept. 23. — Könyvismertetés. — Egyveleg. — Hirdetések — Piaczi árak.